

Cartea „Despre îngrijirea sufletului” a fost scrisă de marele ierarh Sfântul Nectarie din Eghina în 1894; este alcătuită din 11 omilii și cuvântări, distribuite astfel: 4 formează dintre ele o singură *Cugetare despre libertatea morală*, a cincea omilie este despre păcat, a șasea despre pocăință, a șaptea despre pocăință și despre „satisfacerea dumnezeieștii dreptăți”, a opta și a noua despre mărturisire, iar restul despre Dumnezeiasca Împărtășire”.

În primul capitol Sfântul argumentează că omul este liber din punct de vedere moral, întrucât „firea rațională a acestuia impune ca o consecință necesară imediată libertatea morală și independența”¹. „În virtutea libertății morale Dumnezeu cere de la om îndreptarea faptelor lui și în virtutea aceleiași libertăți este judecat de Dumnezeu și este schimbat prin păzirea libertății lui morale sau este pedepsit pentru pierderea ei, fiindcă libertatea morală înseamnă nu a face binele sau răul după voia fiecăruia, ci de a face numai binele”². Este demn de reținut modul de gândire al Sfântului care afirmă că libertatea morală nu presupune „a face bine și rău, după voia și socotința proprie”, deci „un amestec de libertate și robie”, ci ea „este virtute, iar nelibertatea morală este păcatul”³. Așadar, omul este liber doar când lucrează virtutea; „libertatea se limitează mai cu seamă când omul se abate de la legea dumnezeiască și se opune voinței dumnezeiești”⁴, întrucât „absoluta libertate se află în identificarea voinței noastre cu voința lui Dumnezeu”, prin „păzirea legii dumnezeiești”⁵.

„Caracterul adevăratei libertăți, al voinței noastre celei cu adevărat libere, este iubirea binelui, a frumosului, a adevărului, stăruința în dragostea lor”, iar caracterul falsei libertăți este iubirea legii păcatului, dependența morală, subjugarea morală, răutatea, boala, orbirea, mândria, nerușinarea, frica, îndrăzneala, nebărbăția, cele de jos, umilința, necuvioșia, nedreptatea, minciuna, lipsa de conștiință”⁶. La argumentarea de mai sus Sfântul Nectarie citează din Sfântul Ioan Gură de Aur: „Faptul de a cădea și de a ceda patimilor este cea mai de pe urmă robie ...”, după care îndeamnă împreună cu Sfântul Grigorie Teologul: „Știind că a voi și a alerga este în noi înșine. Și prin faptul de a voi, și prin faptul de a alerga Îl atragem pe Dumnezeu spre ajutorul nostru. Dar atrăgându-L pe El, suntem chemați la săvârșirea faptelor. Să ne ridicăm, fraților, și să arătăm întreaga osteneală pentru mântuirea sufletului nostru, pentru ca trudindu-ne aici pentru scrută vreme, să ne bucurăm de bunătățile cele veșnice”⁷.

---

¹ Sfântul Nectarie din Eghina, *Despre îngrijirea sufletului*, Ediția a doua, Traducere din limba neogreacă Parascheva Grigoriu, Editura Sophia, București, s.a., p. 9.

² *Ibidem*, p. 10.

³ *Ibidem*, p. 13.

⁴ *Ibidem*, p. 14.

⁵ *Ibidem*, p. 15.

⁶ *Ibidem*, p. 31.

⁷ *Ibidem*, pp. 32-33.

Capitolul „Despre mărturisire” se deschide printr-o exprimare de sine cu un profund caracter contemplativ: „Câtă putere! Ce cuvinte mai presus de fire! Ce măreață îndrăznire. Ce însemnată expresie sau ilustrare a caracterului ei dumnezeiesc! *Eu îți poruncesc ție* (cu referire la Mc. 9,25)! Cine altul afară de Dumnezeu putea să își impună cu atâta autoritate propriul eu în fața unui duh mut și surd? ... Prin aceste cuvinte Mântuitorul a descoperit trei proprietăți dumnezeiești: mai întâi, atotcunoștința, ... în al doilea rând, domnia sau stăpânia Lui, fiindcă poruncește ca un stăpân cu putere și autoritate ... și în al treilea rând, atotputernicia Lui, căci îl recunoaște, Îl cheamă pe nume, îi poruncește și îi interzice și îndată vorbelor le urmează faptele”⁸.

Iată cum înțelege ierarhul Eghinei **spovedania**: „Mărturisirea este recunoașterea voluntară și sinceră a faptelor păcătoase, fără teamă sau rușine și sfială, dar cu osândire de sine și cu zdrobire de inimă înaintea persoanei rânduite de Biserică pentru dezlegarea păcatelor”⁹. „Mărturisirea păcatelor trebuie să fie de bunăvoie, un act voluntar și sincer¹⁰, să fie adevărată și desăvârșită ...”, „... fără rușine ...”¹¹; „spovedania care poartă aceste caracteristici ale adevăratei pocăințe și schimbări a minții este adevărată și desăvârșită și aduce roadele ei de mântuire. Prin acestea cel ce se mărturisește trebuie să se apropie de părintele lui duhovnic, să își deschidă inima, să le dezvăluie pe cele nearătate și ascunse ale inimii, ...”¹².

Sfântul Ioan Gură de Aur ne încredințează că „nu este mărturisire și îndreptare celor ce merg în iad. Dumnezeu a hotărât aici viața și fapta, iar acolo cercetarea faptelor”¹³. Sfântul Vasile cel Mare specifică: „De vreme ce păcătuim în trup, ori de câte ori facem mădularele noastre roabe păcatului spre fărădelege, să avem îndrăznire a le mărturisi cu gura, fiind câștigați prin acest organ, pentru dezlegarea păcatului”¹⁴. Iar Sfântul Ioan Damaschinul ne îndeamnă: „Ai blestemat? Binecuvintează. Ai înșelat? Dă înapoi. Te-ai îmbătat? Postește. Te-ai lăudat? Smerește-te. Ai pizmuit? Roagă-te. Mărturisește sau fă cele deopotrivă martirului și muncește

---

⁸ *Ibidem*, pp. 81-82.

⁹ *Ibidem*, p. 84.

¹⁰ „Gândește-te ca și cum ai fi la scaunul de judecată al lui Dumnezeu, ia aminte la toate păcatele ce ai greșit în viața ta. Chiar dacă ai vrea să îți ascunzi păcatele, Dumnezeu nu le va ascunde nicidecum, ci pe toate le va pune înaintea ochilor tăi, dacă, apucând mai înainte, nu le vei dezlega pe ele acum prin pocăință și mărturisire”. Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 51,24; *Ibidem*, p. 86.

¹¹ „Nu disprețui să-ți spovedești păcatul tău, pentru ca prin rușinea de aici să scapi de cea de dincolo și să fii slăvit, fiindcă ai urât păcatul cu adevărat, biruindu-l și osândindu-l ca pe ceva vrednic de ocară”. Tot în acest sens mai cităm: „Aici în fața unuia singur nu voim să fim rușinați, dar dincolo ce vom face în fața a mii și zeci de mii?” *Ibidem*, pp. 86-87. Sfântul Nectarie spune despre creștinii care se rușinează să se mărturisească că suferă de „evlavie drăcească”.

¹² *Ibidem*, p. 85.

¹³ *Ibidem*, p. 86.

¹⁴ *Ibidem*, p. 87.

trupul prin mărturisire, și atunci după mărturisire vei fi vrednic a cânta lui Dumnezeu ...”¹⁵. Se amintește și de cazul creștinilor care „vin la spovedanie fiindcă așa este obiceiul sau sub alte pretexte”, ceea ce înseamnă că „Aceștia batjocoresc pe Dumnezeu, înșelându-se”¹⁶.

Lăsând fraților voastre bucuria de a insista asupra celorlalte capitole, ne vom apleca temei celei mai deosebite: Sfânta Împărtășanie. Un lucru uimitor și posibil nou pentru o parte dintre noi este evidențierea **suprafirescului Euharistiei**: „Deși toate minunile vin din depășirea unor legi ale firii, Dumnezeiasca Împărtășanie le depășește pe toate, de aceea și pe drept cuvânt poate fi numită și văzută drept Taină a tainelor și minune a minunilor”¹⁷. Și mai deosebit este paralelismul pe care ierarhul îl face între categoriile din logica aristotelică și Sfânta Împărtășanie: „Aristotel, stabilind modurile existenței lucrurilor fizice, le reduce pe acestea la zece, pe care le numește **categorii**. Acestea sunt următoarele: ființa / substanța, cantitatea, calitatea, relația, spațiul, timpul, poziția / starea, posesia, acțiunea și pasivitatea. Taina Sfintei Euharistii depășește toate categoriile firii amintite ... **Este minune după substanță**, fiindcă Sfintele Daruri, deși mai înainte de binecuvântare sunt materia pâinii și vinului, după binecuvântare și sfințire sunt substanța Trupului și Sângelui lui Hristos. **Este minune după cantitate**, fiindcă întreg trupul lui Hristos este întreg Sfântul Artos și tot întreg în fiecare părticică. **Este minune după calitate**, fiindcă simțim calitatea pâinii și a vinului, dar mâncăm și bem Trupul și Sângele lui Hristos”, și tot așa evidențiază caracterul supraréal al Împărtășaniei¹⁸.

Primul sfat față de **pregătirea pentru împărtășire** este cel al Sfântului Pavel: „Să își cerceteze, fiecare mai întâi conștiința, pentru a-și da seama de starea lui morală și de relația cu Dumnezeu și cu aproapele ...”¹⁹. Un alt consiliu este ca „să ne apropiem cu toată evlavie, curați de orice întinăciune a trupului și a duhului, pentru a ne împărtăși cu vrednicie. Fiindcă dacă Dumnezeu a poruncit lui Moise să își lepede încălțăminte pentru a se apropia de un loc sfânt, cu atât mai dator ești tu, creștine, să lepezi orice legătură a păcatului ca să primești în tine întreg pe Dumnezeu?”²⁰.

Iată și câteva efecte ale împărtășirii: „arde păcatele, îl umple de dumnezeiescul har, sfințește cugetele, întărește puterile sufletului, luminează mintea, străpunge inima cu frica de Dumnezeu și, la sfârșit, o arată cort numai al Duhului Sfânt”²¹.

---

¹⁵ *Ibidem*, pp. 87-88.

¹⁶ *Ibidem*, pp. 88-89.

¹⁷ *Ibidem*, p. 117.

¹⁸ *Ibidem*, pp. 117-119.

¹⁹ *Ibidem*, p. 120.

²⁰ *Ibidem*, p. 121.

²¹ *Ibidem*, p. 122.

După primirea celor sfinte, „să petreci ziua prin fapte vrednice de ea și să ai această zi ca un model și ca un reper pentru tot restul zilelor tale. Să nu rabzi ca restul zilelor să întristezi pe îngerul tău, păzitorul sufletului și trupului tău, întorcându-te la relele tale dintâi, ca porcul scâldat la noroiul mocirlei lui ... Să nu cumva să zici că iarăși mă voi pocăi și iarăși mă voi curăța, fiindcă nu atârână exclusiv de voința ta pocăința și mântuirea, ci de voința lui Dumnezeu”²².

Încheiem cele scrise printr-un sfat general: „Așadar, este necesar ca cei care doresc mântuirea și viața veșnică să nu amâne pocăința lor, ci să se grăbească a se pocăi cât mai grabnic și fără întârziere”²³.

După cum se vede sau după cum veți vedea, deși cartea enumeră 140 de pagini, totuși concentrarea sfaturilor legate de mărturisirea păcatelor, sfânta împărtășanie, liber arbitru, și altele sunt de mare folos, motiv pentru care vă îndemnăm ca să prezentați cartea creștinilor și fraților pe care-i cunoașteți, pentru că vom avea fiecare un real folos.

Preot Cristian Prilipceanu

---

²² *Ibidem*, p. 124.

²³ *Ibidem*. p. 127.